

Панасюк А.І.,

здобувач вищої освіти IV курсу кафедри івент-менеджменту і соціальних комунікацій спеціальності ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»

Науковий керівник: Орлова О.В., кандидат культурології, доцент кафедри івент-менеджменту і соціальних комунікацій ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв, Україна

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ СВЯТКОВОЇ КУЛЬТУРИ В ЄВРОПІ

Свята є невід'ємною частиною людської культури, і в Європі вони відіграли значну роль у формуванні історії, самобутності та сучасності континенту. Європейська святкова культура — це багате поєднання традицій, свят та звичаїв, що розвивалися протягом століть. Ця робота має на меті поглибитись в історію та сучасність святкової культури в Європі, досліджуючи її походження, еволюцію та актуальність у суспільстві.

Історичне коріння європейської святкової культури глибоко переплітається з давніми язичницькими традиціями, що охопили весь континент. Ці традиції були засновані на зв'язку між людьми та світом природи, вони прославляли зміну пір року, сільськогосподарські цикли та шанування пантеону божеств.

Кельтський Самайн та походження Хеллоуїна. Самайн, вимовляється як «посів», — кельтське свято, яке відзначалося приблизно 31 жовтня, відзначаючи кінець сезону збирання врожаю та початок зими. Це був час, коли вважалося, що межі між живими та мертвими розмиті [1].

Римські Сатурналії та вплив на Різдво. Сатурналії - давньоримське свято, присвячене богу землеробства Сатурну. Зазвичай це відбувалося наприкінці грудня, збігаючись із зимовим сонцестоянням. Під час Сатурналій соціальні норми римського суспільства було тимчасово змінено.

Різдво, що відзначається 25 грудня, є найвідомішим християнським святом у всьому світі, присвяченим народженню Ісуса Христа. Однак його походження можна простежити до різних язичницьких свят, насамперед німецького Йоля та римських Сатурналій. Йоель був німецьким святом, що відзначалося у день зимового сонцестояння, відзначаючи повернення довших днів і відродження сонця. Він включав прикрасу вічнозелених дерев, запалення свічок і обмін подарунками. Римські Сатурналії, як згадувалося раніше, включали такі елементи, як бенкет,

веселощі і роздача подарунків. У ранньохристиянську епоху Церква прийняла 25 грудня як дату святкування народження Ісуса, тим самим об'єднавши звичаї Йоля та Сатурналій. Запалювання свічок та прикраса ялинок перетворилося на традицію різдвяної ялинки, а вручення подарунків набуло релігійного значення, символізуючи дари волхвів немовляті Ісусу.

Великдень, що відзначається навесні, відзначає воскресіння Ісуса Христа. Він також включав елементи більш ранніх язичницьких свят, особливо тих, які святкували прихід весни. Сама назва «Великдень» походить від Еостре, язичницької німецької богині весни та родючості. Її свято відзначалося у день весняного рівнодення. Багато великодніх традицій, такі як символіка яєць і звичай великого кролика, сягають стародавніх обрядів родючості. Яйця вважалися символами відродження та нового життя, а заєць чи кролик асоціювалися з родючістю та продовженням роду. Християнське значення Великодня, воскресіння Ісуса, збігається з темами оновлення та відродження, присутніми у язичницьких святах весни. В результаті ці елементи були включені до християнської великодньої традиції [2].

День усіх святих, що відзначається 1 листопада, вшановує всіх святих, відомих і невідомих, у християнських традиціях. Він тісно пов'язаний із більш раннім кельтським фестивалем Самайн та римським фестивалем Лемурія. Самайн, як згадувалося раніше, був кельтським святом, яке відзначало кінець сезону збирання врожаю та витончення завіси між живими та мертвими. Лемурія була римським святом, під час якого живі заспокоювали неспокійні душі померлих за допомогою дарів та ритуалів. День усіх святих включав елементи як шанування предків, так і християнської відданості. Воно було покликане християнізувати існуючі язичницькі звичаї шанування померлих, наголосивши на переході від язичницьких вірувань до християнських.

У кожному з цих випадків церква стратегічно поглинала і адаптувала язичницькі звичаї, поєднуючи їх із християнською теологією, щоб зробити перехід до християнства більш прийнятним для місцевого населення. Ця культурна змішання призвела до створення унікальних і стійких європейських традицій, які продовжують відзначатися і сьогодні, відбиваючи складну взаємодію релігії, культури та історії у розвитку європейської святкової культури.

Середньовіччя та епоха Відродження ознаменували значне зрушення у природі європейської святкової культури. У цей період ярмарки та карнавали стали більш складними та грандіозними, служачи важливим засобом соціальної взаємодії та розваг. Ці події характеризувалися різноманітною діяльністю, від лицарських турнірів до постановки містерій, і відігравали вирішальну роль у соціальному та культурному житті середньовічної та ренесансної Європи.

Середньовічні ярмарки часто організовувалися для полегшення торгівлі та комерції. Вони залучали купців, торговців та ремісників із різних регіонів, сприяючи економічному обміну. Крім економічного аспекту, ці ярмарки включали широкий спектр розваг і розваг. Вони пропонували відпочити від рутини повсякденного життя, поєднуючи людей у святковій атмосфері.

Лицарські турніри, одна з найважливіших особливостей середньовічних ярмарків, були довгоочікуваними подіями. Лицарі змагалися у ретельно продуманих проявах лицарства, часто демонструючи свою майстерність у бою та верховій їзді. Змагання зі стрільби з лука, бої на мечях та інші види бойових мистецтв також були популярними формами розваг, що відбивають бойову культуру того часу [4].

В епоху Відродження відродився інтерес до мистецтва та культури, і це відбилося на екстравагантності карнавалів епохи Відродження.

У цей період стали популярні маскаради та бали-маскаради. Люди носили ретельно продумані маски та костюми, що дозволяють їм спілкуватися інкогніто. Це створювало відчуття таємниці та інтриги, часто пов'язане з художніми та інтелектуальними рухами того часу.

Ярмарки та карнавали були не тільки розвагою, а й соціальною взаємодією та побудовою спільноти. Вони надали людям із різних соціальних верств рідкісну можливість зібратися разом, поділитися досвідом та налагодити зв'язки.

У суспільстві з високою ієрархією ці події могли бути одними з небагатьох випадків, коли селяни, дворяни та духовенство вільно поєднувалися. Таке соціальне змішання сприяло виникненню почуття єднання та солідарності серед різних верств населення.

Святкова атмосфера часто поширювалася на спільні трапези, застілля та танці. Люди могли насолоджуватися музикою, танцями та їжею, зміцнюючи зв'язки своєї спільноти.

Таким чином, середні віки та епоха Відродження стали свідками розвитку європейської святкової культури, де ярмарки та карнавали відігравали ключову роль у наданні можливостей для соціальної взаємодії, розваг та демонстрації культурних та мистецьких досягнень. Ці заходи були присвячені не лише економічним угодам, а й прославленню життя, культури та різноманітності суспільства. Вони зробили свій внесок у соціальну структуру середньовічної та ренесансної Європи та зробили незабутній вплив на розвиток святкової культури в регіоні [3].

Багатий та різноманітний культурний ландшафт Європи проявляється у багатьох регіональних та національних сучасних фестивалях та традиціях, що розвивалися протягом століть. Ці заходи не лише підкреслюють культурні відмінності різних регіонів, а й є яскравим вираженням місцевих звичаїв, музики та кулінарних шедеврів.

Венеціанський карнавал – одне з найбільш знакових та найелегантніших свят у світі. Це відбувається у Венеції, Італія, за кілька тижнів до Великого посту. Фестиваль відомий своїми ретельно продуманими масками та костюмами, які нагадують про історичне багатство міста епохи Відродження. Венеціанці та відвідувачі одягають маски та розкішні вбрання, створюючи сюрреалістичну та загадкову атмосферу.

У рамках фестивалю проходять бали-маскаради, паради та різноманітні заходи. Площа Святого Марка є центром цих урочистостей. Кульмінацією карнавалу стануть традиційні конкурси «Політ ангела» та «Найкраща маска».

Квітневий ярмарок – це яскравий та барвистий захід, який відзначається у Севільї, Іспанія, зазвичай у квітні. Це один із найвідоміших іспанських фестивалів. На фестивалі представлені традиційна андалузька музика та танці, особливо фламенко, а також кінні паради та корида. Жінки носять приголомшливі яскраві сукні, які називають «сукнями фламенко», а чоловіки — традиційне андалузьке вбрання. Площі з ярмарками Севільї заповнені рядами касет (невеликих наметів), де сім'ї, друзі та компанії збираються разом, щоб відсвяткувати цю подію. Вони пропонують їжу, напої та гостинність, створюючи унікальне почуття спільності.

Октоберфест – найбільший у світі фестиваль пива, який проводиться у Мюнхені, Німеччина, з кінця вересня до перших вихідних жовтня. Він розпочався у 1810 році як святкування королівського весілля та перетворився на фольклорний фестиваль з пивними наметами, традиційними баварськими стравами та атракціонами. Щороку фестиваль відвідують мільйони людей з усього світу. Відвідувачі можуть скуштувати справжнє німецьке пиво, ковбаси, кренделі із сіллю та інші баварські делікатеси. Традиційна музика, танці та церемонія «відкорковування першого барила» додають святкової атмосфери.

Фестиваль Сан-Фермін - традиційна іспанська фієста, що відзначається в Памплоні, Іспанія, на честь Сан-Ферміна, покровителя міста. Це відбувається у липні. Фестиваль найбільш відомий завдяки «Енсьєрро» чи бігу бугаїв. Учасники, часто одягнені в біле з червоними шарфами, біжать попереду атакуючих биків вулицями Памплони [5].

Святкування літнього сонцестояння є важливим культурним явищем у країнах Північної Європи, таких як Швеція, Норвегія та Фінляндія. Традиції включають танці навколо травневих жердин, спів народних пісень та насолоду особливими стравами, такими як оселедець, картопля та полуниця. Вогнища часто запалюють, щоб відігнати злих духів.

Кожне з цих свят відображає культурну спадщину, історію та місцеві традиції відповідних регіонів та народів.

Європейська святкова культура стала інклюзивнішою, прославляючи різноманітність континенту. Такі заходи, як паради гордості та мультикультурні фестивалі, сприяють толерантності та прийняттю різних культур та способів життя. У сучасну епоху фестивалі поєднують технології та інновації. Світлові шоу, інтерактивні інсталяції та цифрове мистецтво стали невід'ємною частиною багатьох європейських фестивалів, покращуючи загальне враження. В останні роки європейські фестивалі також приділяють увагу екологічній стійкості. Ініціативи щодо скорочення відходів, сприяння вторинній переробці та обмеження викидів вуглекислого газу стають все більш поширеними, що відображає зростання глобальної стурбованості станом навколишнього середовища.

Отже, європейська святкова культура є динамічною частиною ідентичності континенту, що постійно розвивається. Воно має глибоке історичне коріння в давніх традиціях і адаптувалося до мінливих соціальних, культурних та економічних ландшафтів Європи. Фестивалі не лише зберегли культурну спадщину, а й стали платформами для вираження сучасних цінностей, інновацій та глобальних зв'язків.

Оскільки Європа продовжує розвиватися, її святкова культура, безперечно, залишиться яскравим та важливим аспектом.

Список використаних джерел:

1. Cudny W. The Phenomenon of Festivals. Their Origins, Evolution, and Classifications. *Anthropos*. 2014. Vol. 109, no. 2. P. 640–656. URL: <https://doi.org/10.5771/0257-9774-2014-2-640> (date of access: 04.11.2023).
2. Fournier L. Traditional Festivals From European Ethnology to Festive Studies. *Journal of Festive Studies*, 2019, 1 (1), pp.11-26.
3. History Of The Holidays. Redir. URL: <https://redir.booklibrary.website/library/history-of-the-holidays.pdf> (date of access: 02.11.2023).
4. Klamer A., Petrova L., Kiss D. E. Cultural Value of a Festival. *Managing Cultural Festivals*. London, 2022. P. 210–231. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003127185-15> (date of access: 02.11.2023).
5. Salvador E., Pedersen J. S. *Managing Cultural Festivals*. London : Routledge, 2022. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003127185> (date of access: 03.11.2023).

Пасій Є.В.,

здобувач вищої освіти IV курсу кафедри музичного та хореографічного мистецтва, ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»;

Науковий керівник: Сапак Н.В.,

кандидат мистецтвознавства, доцент

ВП «Миколаївська філія

Київського національного університету культури і мистецтв», м. Миколаїв, Україна

**ОБРАЗ РОКСОЛАНИ З ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ ПАВЛА
ЗАГРЕБЕЛЬНОГО, ЯК УОСОБЛЕННЯ НЕЗЛАМНОГО ДУХУ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЙОГО У РІЗНИХ ВИДАХ
МИСТЕЦТВА**

Павло Загребельний сьогодні вважається одним із найбільш популярних українських письменників ХХ століття, хоча насправді ще не до кінця осмислений і оцінений, незважаючи на велику кількість літературних досліджень, присвячених його творчому спадку. Історичній прозі Павла Загребельного притаманна не лише художня оригінальність, майстерне поєднанням загальнолюдського змісту з епічною широтою й велелюдністю, а й те, що історія в ній повсякчас постає як українська історія, історія всього українського народу, українського духу. Його